

BANKA SLOVENIJE | MEJRA FESTIĆ | PIS | BANČNI KRIMINAL

Bančni akterji so zelo inovativni

Z viceguvernerko Banke Slovenije o odkrivanju in preprečevanju bančnega kriminala.

Objavljeno

24. februar 2015 22.03

Nejc Gole, gospodarstvo

Ljubljana – Z viceguvernerko Banke Slovenije Mejro Festić, ki v centralni banki vodi posebno inšpekcijsko skupino (PIS), smo se pogovarjali o odkrivanju in preprečevanju bančnega kriminala.

Imate veliko dela?

PIS, ustanovljena marca lani, policiji in specializiranemu državnemu tožilstvu pomaga pri interpretaciji bančnih vsebin ter identifikaciji pojavnih oblik, dejstev in okoliščin sumov kaznivih dejanj. Dela je veliko, Banka Slovenije je sama od oktobra 2008 do decembra lani podala 18 obsežnejših kazenskih ovadb zaradi sumov kršitev zakona o bančništvu (Zban).

Kaj ugotavljate pri svojem delu?

Identificirali smo kar nekaj kršitev Zbana in slabih bančnih praks. Banke so se pogosto izognile omejitvam o največji dopustni izpostavljenosti do komitenta, denimo s kreditiranjem menedžerskih prevzemov prek dobaviteljev in prijateljskih družb ter kreditiranjem gospodarskih družb, ki so bile povezane s skupnim vodenjem ali so bile povezane z družinskimi člani uprav in nadzornih svetov. Za izogibanje največjim dopustnim izpostavljenostim so se uporabljali tudi opcijski posli, tako da so banke kreditirale navidezno neodvisne gospodarske družbe, ki so potem kreditirale ciljne gospodarske družbe, banka pa je sklenila opcijski posel o odkupu obveznosti iz vračila kredita ciljne gospodarske družbe. Poleg tega so navidezno neodvisne gospodarske družbe z lastnimi viri kreditirale ciljne gospodarske družbe, banka pa je imela sklenjen opcijski posel za prevzem kreditnih obveznosti ciljne gospodarske družbe. Banke so delovale tudi kot parkirišča za prevzeme in so na podlagi pogodbe o ponovnem odkupu vrednostih papirjev omogočile prevzemniku, da mu ni bilo treba oddati prevzemne ponudbe. Banke so kreditirale posamezne družbe, te pa so s kreditom banko dokapitalizirale oziroma s tako pridobljenimi sredstvi kupile lastniške papirje ali podrejene instrumente, v nekaterih primerih pa so se celo zavezale, da bodo podrejene instrumente čez čas odkupile in tako zavajale nadzornika. Več nepravilnosti je tudi pri kreditiranju nepremičninskih poslov, manipuliranju s cenitvami. Včasih so banke ekonomsko neupravičeno podaljševale kredite, čeprav je bilo jasno, da ga ne bodo dobili vrnjenega.

Policija je v zadnjih dveh letih zaznala 180 sumov kaznivih dejanj, banke so podale več kot sto ovadb. Kako je mogoče, da govorimo o tako velikih številkah?

Po zadnjih podatkih so banke vložile 107 ovadb. Ta podatek ne pomeni, da so vsa naznanila tudi kazniva dejanja. Če ovadbe niso kakovostne, se jih zavrzje. Bolje je, če je ovadb manj, a da so te kakovostno podane, ne da se ovržejo zaradi pomanjkanja dokazov.

Ali je trend več, a slabše ovadbe?

To je mogoče tako interpretirati. Ovadbe, ki jih je podala Banka Slovenije, so kakovostne in z vsemi dokaznimi gradivi. V Sloveniji za postopke glede kršitev Zban ne velja obrnjeno dokazno breme, po katerem mora osumljenec dokazati, da ni kriv. Če bi hoteli biti učinkovitejši in bi s tem pripomogli k večji etiki bančne prakse, bi bilo treba razmisliti, da se obrnjeno dokazno breme razširi tudi v bančno poslovanje brez zastaranja.

Kako zagotoviti, da se slabe bančne prakse ne bi ponavljale?

Banka Slovenije bo bankam na podlagi ugotovljenih modelskih zlorab v bančništvu dala priporočila, kaj je nedopustna bančna praksa in česa se ne sme delati. PIS zdaj deluje za nazaj, v prihodnje naj bi deloval bolj kot preventivni člen za preprečevanje zlorab in oškodovanj bank. A ti »akterji« so zelo »inovativni«. Ko bomo prilagodili našo prakso, bomo verjetno morali odkrivati tudi nenehno nove primere zlorab, dokler se kritična masa odgovornih z etiko in moralo ne poveča. To pa je povezano z odgovornostjo lastništva in družbeno odgovornostjo.